

NHẬN DIỆN VÀ ĐẤU TRANH VỚI NHỮNG HOẠT ĐỘNG TÔN GIÁO, TÍN NGƯỠNG BẤT HỢP PHÁP TRÊN KHÔNG GIAN MẠNG

Phạm Thanh Hằng^(*)

^(*) Tiến sĩ, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Email: thanhhanghh2015@gmail.com

Tóm tắt: Mạng xã hội là không gian ảo xóa nhòa mọi ranh giới về thời gian và không gian địa lý, nơi con người có thể dễ dàng kết nối với nhau và thậm chí kết nối với thánh thần. Thời gian qua, lợi dụng vấn đề “tự do tôn giáo” trên không gian mạng, nhiều “giáo đường online”, “điện thờ online”,... của các tổ chức, cá nhân đã xuất hiện với sức lan tỏa nhanh chóng, thu hút sự quan tâm của các giai tầng trong xã hội, trong đó chứa đựng những hoạt động bất hợp pháp với nhiều diễn biến phức tạp. Bài viết góp phần nhận diện và đấu tranh với những sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng trái pháp luật trên không gian mạng, đang đặt ra nhiều thách thức đối với công tác quản lý của nhà nước.

Từ khóa: Nhận diện; đấu tranh; hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng; bất hợp pháp; không gian mạng.

Ngày nhận bài: 12/08/2025; ngày phản biện: 13/08/2025; ngày sửa chữa: 10/09/2025; ngày duyệt đăng: 15/09/2025.

1. Mở đầu

Chúng ta đang sống trong thời đại cách mạng công nghiệp 4.0 với sự phát triển như vũ bão của công nghệ kỹ thuật số, mở ra kỷ nguyên mới của Internet vạn vật, dữ liệu lớn (Big Data), trí tuệ nhân tạo (AI), điện toán đám mây (Cloud),... Trên nền tảng số hóa ấy, không gian mạng ngày càng phát triển nhộn nhịp, sôi động, trở thành “mảnh đất màu mỡ” để các loại hình tôn giáo, tín ngưỡng đẩy mạnh truyền giáo, phát triển tín đồ và mở rộng sức ảnh hưởng xuyên quốc gia, khu vực, vùng lãnh thổ. Các “sinh

hoạt tôn giáo, tín ngưỡng online” bùng phát dưới nhiều hình thức diễn đàn, nhóm kín, hội thảo, tọa đàm, thông qua việc tận dụng triệt để các ứng dụng như Facebook, Tik Tok, Zalo, Vlog, Zoom, Skype, Youtube, Instagram, Twitter, WhatsApp, Wechat, Telegram,... (Xem: Phí Văn Thanh 2024). Với những ưu thế vượt trội về lượng thông tin truyền tải lớn, tốc độ lan tỏa nhanh trong vòng “một nốt nhạc”, cách thức đa dạng, thu hút lượng người theo dõi cao, mạng xã hội đã cung cấp một “con đường mới” hiệu quả cho công tác truyền thông tôn

giáo, tín ngưỡng, giúp các tôn giáo, tín ngưỡng tiếp cận, tương tác với tín đồ nhanh nhất, thuận tiện nhất.

Không thể phủ nhận, mạng xã hội đã tạo ra không gian tiện ích để đáp ứng nhu cầu đức tin “đa phương, nhiều chiều” của người dân. Thời đại số, “đi chùa online”, “cúng giỗ online”, “tảo mộ online”, “cầu an online”, “cầu nguyện online”,... trở thành một xu hướng mới, một dạng dịch vụ mới, là những khái niệm trước đây chúng ta chưa từng biết đến nhưng hiện nay trở nên phổ biến. Tuy nhiên, mặt trái của mạng xã hội cũng đang đặt ra nhiều nguy cơ làm xáo trộn sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng của cộng đồng người dân và tín đồ. Nguy hại hơn, một số tổ chức, hội nhóm, cá nhân “mượn danh” hoặc lợi dụng tôn giáo, tín ngưỡng để sinh hoạt trá hình trên không gian mạng, tạo ra nhiều hình thức biến tướng phức tạp, nguy hiểm, như tuyên truyền bài xích tôn giáo truyền thống; tuyên truyền mê tín dị đoan, trái với chuẩn mực đạo đức, truyền thống văn hóa, thuần phong, mỹ tục của dân tộc; thực hiện “kinh doanh tâm linh”, trục lợi kinh tế; xuyên tạc chính sách tôn giáo và hạ thấp uy tín của Đảng, Nhà nước,...

2. Nhận diện những diễn biến phức tạp từ hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng bất hợp pháp trên không gian mạng

Nhờ vào những thay đổi quan trọng mang tính đột phá trong nhận thức và chính sách của Đảng, Nhà nước Việt Nam trên lĩnh vực tôn giáo từ thời kỳ đổi mới đến nay, các sinh hoạt tôn giáo,

tín ngưỡng có cơ hội để phát triển mạnh mẽ và mở rộng sức ảnh hưởng xã hội. Trong bối cảnh thuận lợi cả về cơ chế, chính sách và công tác quản lý, các tôn giáo, tín ngưỡng đều đang cạnh tranh gay gắt với nhau trong “thị trường tôn giáo” đa màu sắc nhằm khuyến khích tương tác thanh thế và thu hút tín đồ. Một trong những mũi nhọn của chiến lược truyền giáo hiện nay là tăng cường truyền thông, kết nối thông qua các trang thông tin trên mạng xã hội. Tuy nhiên, chính trong không gian mạng xã hội cũng tồn tại những nguy cơ, là môi trường nhạy cảm dễ bị lợi dụng cho mục đích xấu của các tổ chức và cá nhân vì lợi nhuận kinh tế hoặc chống phá chính trị, do đó, chúng ta cần tỉnh táo, kịp thời nhận diện những diễn biến đa chiều, phức tạp liên quan đến các hoạt động trá hình, “mượn danh”, núp bóng tôn giáo, tín ngưỡng.

Một là, cạm bẫy từ các “giáo đường online”.

Trên nền tảng trực tuyến, xuất hiện không ít các “giáo đường online”, giúp mọi người dễ dàng chia sẻ thông tin, truyền tải giáo điều, tín lý, đức tin và thực hành nghi lễ. Song, điều đáng nói là sự xâm nhập của các “đạo lạ”, “tà đạo”, “tà giáo” hoạt động trái phép, tiềm ẩn nguy cơ xâm phạm đến tự do tôn giáo, gây ảnh hưởng xấu đến các tôn giáo hợp pháp và tín đồ, tác động lớn đến an ninh trật tự và an toàn xã hội. Tiêu biểu như Thanh Hải vô thượng sư, Hà Môn, Giê Sùa, Bà Cô Dợ, Ân điển cứu rỗi, Hội thánh Đức Chúa Trời Mẹ, Tân Thiên Địa, Tia chớp phương Đông, Năng

lượng gốc Trống đồng Việt Nam,... Một số tổ chức không chỉ tồn tại ở trong nước mà còn có ở nước ngoài, chịu sự can thiệp từ các lực lượng phản động, cực đoan, chống đối bên ngoài, âm mưu xuyên tạc tự do tôn giáo, hạ thấp uy tín của các tôn giáo truyền thống, gây chia rẽ đoàn kết dân tộc, kích động tin đồ chống đối Đảng và Nhà nước.

Điểm chung của các tổ chức này là lợi dụng màu sắc tôn giáo để hợp pháp hóa hoạt động, tổ chức truyền giáo trực tuyến và các buổi sinh hoạt tôn giáo online thông qua việc sử dụng các video đăng tải trên các nền tảng số và những buổi livestream thuyết giảng lý lẽ cao cả nhằm tạo lập hình ảnh để nhiều người biết đến và quan tâm. Cách thức hoạt động là tạo hiệu ứng đám đông, mỗi buổi truyền giảng hoặc sinh hoạt đều có vô số nick ảo và lực lượng “quân xanh” được thuê để tạo ra uy tín ảo. Người điều hành tổ chức thường đăng ký tài khoản qua máy chủ ở nước ngoài để tránh bị truy vết. Đặc biệt, các đối tượng thường hướng tới những người già có nhiều thời gian rảnh rỗi, người trẻ vốn ham thích sự mới lạ và những người mắc các bệnh hiểm nghèo cần chỗ dựa về tinh thần (Xem: Song Giang 2022). Sau khi đã tập hợp, chiêu mộ được lượng thành viên đông đảo từ các buổi sinh hoạt mở, miễn phí, các tổ chức tiếp tục lôi kéo họ tham gia vào các nhóm kín, không công khai để tham gia sâu hơn vào các hoạt động khác theo mục tiêu đã định hướng. Một khi đã tham gia và tin theo, các thành viên phải cam kết tuyệt đối

trung thành, cống hiến hết mình cho tổ chức và có trách nhiệm đóng góp kinh phí cho các hoạt động của tổ chức.

Thời gian qua, nhiều hoạt động của các tổ chức với những biến thể dị thường đã xuất hiện trên không gian mạng dưới nhiều danh nghĩa khác nhau. Một số tổ chức giả danh hoạt động từ thiện xã hội, dụ dỗ tín đồ tích cực tham gia đóng góp vào quỹ từ thiện, mua kính sách, tài liệu, thực phẩm dưỡng sinh,... để trục lợi kinh tế, thu lời bất chính. Một số tổ chức tự xưng là đạo đức, khoa học, vì sức khỏe cộng đồng, thường xuyên đăng tải các clip chữa bệnh theo “bí pháp” tâm linh, đưa ra các triết lý nhân sinh như chữa lành tâm hồn; sống tích cực, lạc quan; huy động năng lượng gốc, năng lượng vũ trụ, năng lượng trường sinh;... để dụ dỗ, mê hoặc, lừa gạt, chiếm đoạt tài sản của những người cao tuổi, người mắc bệnh nan y, người nhẹ dạ, cả tin. Một số tổ chức lợi dụng hình ảnh danh nhân văn hóa, anh hùng dân tộc, lãnh tụ cách mạng, người có công với dân tộc hoặc hình tượng trong truyền thuyết dân gian để tạo dựng hình ảnh trên mạng xã hội, hòng chiếm được tình cảm, sự tôn kính của người dân, sau đó tập hợp truyền đạo trái pháp luật. Một số tổ chức sau khi bị cơ quan chức năng phát hiện, ngăn cấm hoạt động và xóa bỏ các địa điểm sinh hoạt tập trung đã chuyển hướng sang hoạt động “chui”, lợi dụng không gian mạng để tuyên truyền mê tín dị đoan, đi ngược lại các nguyên tắc khoa học, xúc phạm truyền thống đạo đức, văn hóa, xúc phạm tôn giáo chân

chính, là một trong những tác nhân gây bất ổn định xã hội.

Nghiêm trọng hơn, một số tổ chức bị các lực lượng phản động trong nước và nước ngoài lợi dụng, chỉ đạo, hướng lái hoạt động vào mục tiêu chính trị, tận dụng triệt để không gian tự do của mạng xã hội để phát tán thông tin sai sự thật về quan điểm, chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước, cáo buộc Việt Nam kiểm soát, đàn áp tôn giáo, hạn chế tự do tôn giáo, “phân biệt đối xử” giữa các tôn giáo (Xem: Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh 2023: 168), vi phạm chuẩn mực nhân quyền quốc tế. Các tổ chức này lập ra các hội, nhóm trên nền tảng trực tuyến mang danh nghĩa sinh hoạt tôn giáo, nhưng thực chất là tuyên truyền gây chia rẽ vùng miền, công kích chống phá chế độ, kích động tin đồ chống đối chính quyền; thậm chí gieo rắc tư tưởng đòi tự trị, ly khai (Xem: Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh 2023: 168), thành lập Nhà nước riêng, thoát ly khỏi sự quản lý của Nhà nước Việt Nam tại các khu vực có tính chiến lược, trọng yếu về quốc phòng, an ninh của đất nước (như “Vương quốc Mông tự trị” ở Tây Bắc và Tây Nghệ An, “Nhà nước Đê Ga độc lập” với quốc giáo là Tin Lành Đê Ga ở Tây Nguyên, “Nhà nước Khmer Krom” với “Phật giáo riêng của người Khmer” ở Tây Nam Bộ).

Hai là, sự nhộn nhạo từ các sinh hoạt “điện thờ online”.

Trong một thế giới phẳng với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin,

sinh hoạt “điện thờ online” cũng đang trở nên sôi động và náo nhiệt, đặt ra nhiều vấn đề như mê tín hóa, thương mại hóa hoạt động tín ngưỡng. Trước sự gia tăng nhu cầu tìm đến các không gian thiêng tư gia của cộng đồng người dân, các chủ điện đã tận dụng nhiều chiêu thức khác nhau để thu hút “con nhang, đệ tử”, trong đó có việc lan truyền, phát tán các livestream, đăng tải video clip quảng bá uy tín, hình ảnh, cung ứng dịch vụ tâm linh online, cúng bái online,... Để khuyến khích trương thanh thế, nhiều chủ điện và các “thánh cô”, “thánh cậu” thường tự nhận mình là “Phật sống”, “Thánh sống”, hoặc “người trời” được “đáng bề trên” tin tưởng cử xuống trần thế để dẫn dắt chúng sinh, có “năng lượng siêu nhiên”, có thể “thông công” với thần linh (Xem: Thành Nam 2023), được ban cho khả năng đặc biệt như di cung hoán số, thỉnh vong giải nghiệp, trục vong, bắt ma, yểm bùa, tiêu diệt âm binh, chữa bệnh bằng năng lượng, bùa chú, nước thánh,...

Ngay tại Hà Nội, điện thờ tư gia với tên gọi Linh Quang Điện ở khu đô thị Trung Văn của thầy Cao Anh “bắt ma” nổi tiếng với các video xem bói, luận giải số tử vi, gọi vong hồn, làm phép, xua đuổi tà ma, thậm chí là hóa giải mọi tai ương hạn ách, thay đổi số mệnh của con người bằng các nghi lễ tâm linh mê tín, kỳ dị. Ông Cao Anh tự quảng bá mình là “nghệ nhân văn hóa”, “doanh nhân thành đạt”, làm việc thiện cứu đời bằng việc đăng tải trên mạng xã hội hình ảnh bản thân mặc trang phục long

bào, hòa thượng, tự xưng là “thầy” và coi mình như một đấng siêu nhiên có năng lực chữa bách bệnh, cứu nhân độ thế (Xem: Báo Lao động 2023). Hàng ngày, hàng giờ, các video bắt ma, trừ vong của ông Cao Anh lan truyền với tốc độ chóng mặt trên mạng xã hội, thu hút hàng nghìn, thậm chí hàng trăm nghìn lượt xem. Dựa vào sức quảng bá mạnh mẽ trên không gian mạng, ngày càng nhiều người dân biết đến và sùng tín tin theo “thầy”, ngay cả khi mức chi phí dịch vụ đắt đỏ có thể lên tới hàng triệu cho đến hàng chục triệu đồng. Kết quả là cái tên Linh Quang Điện trở thành một địa chỉ điển hình của hoạt động tâm linh thương mại, duy trì như một công ty cổ phần với mức doanh thu siêu lợi nhuận.

Cũng tại Hà Nội, tài khoản youtube “Thầy Long 0984xxx133” và tài khoản Facebook cá nhân “Luong Gia Long” của ông Lương Gia Long đăng tải nhiều clip tự xưng mình là “Ngọc hoàng đại đế” quản lý thiên giới, đã và đang đi xuyên Việt thực hiện sứ mệnh giúp “bách gia trăm họ” trấn yểm chống đại dịch Covid-19 khiến dư luận bất bình. Ông này còn đăng nhiều clip tuyên truyền mê tín dị đoan, quảng cáo dịch vụ bói toán, đồng thời có những phát ngôn phỉ báng tín ngưỡng thờ Mẫu, xúc phạm vị anh hùng dân tộc Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn

Gần đây, sự xuất hiện của các cô đồng “xem bói online” gây nhiều tranh cãi. Tiêu biểu là cô đồng Trương Thị Hương ở Hải Dương nổi tiếng trên mạng xã hội

với việc bỏ cau xem bói cùng phát ngôn “đúng nhận, sai cãi” gây bão dư luận. Cô đồng Hương liên tục đăng tải các video có nội dung tuyên truyền mê tín, dị đoan trên tài khoản Facebook cá nhân, thu hút hàng triệu lượt xem. Từ những “chiêu trò” hút khách trên mạng xã hội, cô đồng Hương phán “vanh vách” đủ chuyện ma quỷ, âm dương, o bế, hù dọa tín đồ phải làm các nghi lễ di cung hoá số, lễ cúng bái bát hương, lễ bán nhà,... để giải vận hạn cho gia đình với mức chi phí lên tới hàng trăm triệu đồng. Cô đồng “xem hoa hồng” với các clip trên nền tảng mạng xã hội Tik Tok có tên là Yên NTP thu hút hàng trăm nghìn cho đến hàng triệu lượt xem cũng là hiện tượng gây náo loạn cõi mạng. Chỉ cần cầm hoa hồng trắng lên “soi”, cô đồng này có thể nhìn thấu mọi chuyện về căn số, công danh, sự nghiệp, tình duyên,... và phán ra những lời có phần dọa dẫm người khác để dụ khách đến địa chỉ của mình làm lễ “giải” (Xem: Vũ Hạ 2024). Ngoài ra, cũng trên nền tảng Tik Tok, “cô đồng bát nước” với tài khoản có tên Quỳnh Phương cũng “làm mưa, làm gió” bởi những clip “đắt khách” thu hút hàng triệu lượt xem. Trong các clip chia sẻ, cô đồng Quỳnh Phương tự nhận có thể nhìn rõ được căn số, vận hạn, sự nghiệp, công danh, con cái,... của người đến xem với thao tác xem bằng nước. Cô đồng này còn đều đặn mỗi tối lên livestream quảng cáo loại vòng đã được cô yểm phép, được xem là có khả năng tẩy uế, đẩy lùi xui xẻo, ưu phiền, phát triển công danh sự nghiệp để bán

cho khách hàng (Xem: Vũ Hạ 2024).

Có thể thấy, tất cả các dạng thức sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng online nêu trên đều là những hoạt động trái quy định của pháp luật Việt Nam, vi phạm nghiêm trọng Điều 5 của Luật Tín ngưỡng, tôn giáo năm 2016 quy định về *các hành vi bị nghiêm cấm* (Dẫn theo: Ban Tôn giáo Chính phủ 2017), bao gồm *các hành vi như*: ép buộc, mua chuộc người khác; xâm phạm an ninh, chủ quyền quốc gia, trật tự, an toàn xã hội, môi trường; xâm hại đạo đức xã hội; xâm phạm thân thể, sức khỏe, tính mạng, tài sản; xúc phạm danh dự, nhân phẩm của người khác; cản trở việc thực hiện quyền và nghĩa vụ công dân; chia rẽ dân tộc, chia rẽ tôn giáo; lợi dụng hoạt động tín ngưỡng, hoạt động tôn giáo để trục lợi...; vi phạm Điều 101 của Nghị định 15/2020/NĐ-CP ngày 3/2/2020 quy định về *trách nhiệm sử dụng dịch vụ mạng xã hội* (Xem: Chính phủ 2020), bao gồm các hành vi như: cung cấp, chia sẻ thông tin giả mạo, thông tin sai sự thật, xuyên tạc, vu khống, xúc phạm uy tín của cơ quan, tổ chức, danh dự, nhân phẩm của cá nhân; cung cấp, chia sẻ thông tin cổ súy các hủ tục, mê tín, dị đoan, dâm ô, đồi trụy, không phù hợp với thuần phong, mỹ tục của dân tộc; cung cấp, chia sẻ thông tin bịa đặt, gây hoang mang trong nhân dân...; vi phạm Điều 8 của Luật An ninh mạng năm 2018 quy định *các hành vi bị nghiêm cấm về an ninh mạng* (Xem: Quốc hội 2018), bao gồm các hành vi như: xuyên tạc lịch sử, phủ nhận thành tựu cách

mạng, phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc, xúc phạm tôn giáo, phân biệt chủng tộc, lợi dụng hoặc lạm dụng hoạt động bảo vệ an ninh mạng để xâm phạm chủ quyền, lợi ích, an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội, quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân hoặc để trục lợi.

3. Cảnh giác, kiên quyết đấu tranh với những tác động tiêu cực từ hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng bất hợp pháp trên không gian mạng

Không gian mạng không thể là lĩnh vực không có luật pháp. Trước những hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng biến tướng, phản khoa học, phản văn hóa, tác động tiêu cực đến đời sống xã hội, tiềm ẩn nhiều nguy cơ phức tạp về an ninh, trật tự và an toàn xã hội, đòi hỏi người dân, tín đồ và các cơ quan chức năng phải nâng cao nhận thức. Cần nhận diện đúng đắn về các sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng lành mạnh, hợp pháp; đồng thời thận trọng, tỉnh táo phát hiện và kiên quyết đấu tranh phòng ngừa các hoạt động có dấu hiệu lệch chuẩn, mờ ám, phi pháp.

Từ phía cộng đồng người dân và tín đồ, cần lựa chọn tin theo và thực hành các hình thức tôn giáo, tín ngưỡng chính thống, tuân thủ pháp luật; đồng thời tỉnh táo nhận diện những hình thức biến tướng để tránh bị lôi kéo, lợi dụng, lừa đảo chiếm đoạt tài sản hay bị lợi dụng vào mục đích chống đối chế độ trên không gian mạng. Mỗi cá nhân cần tạo lập và giữ gìn đời sống văn hóa tinh thần nhân văn, hướng thiện, nhận

thức đúng về các sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng, góp phần phát huy giá trị tích cực, đấu tranh chống các biểu hiện mê tín hóa, thương mại hóa, chính trị hóa hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng trên mọi không gian và nền tảng.

Từ phía các cơ quan chức năng, cần tăng cường quản lý nhà nước đối với hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng trên không gian mạng, nhằm đảm bảo quyền tự do tôn giáo và tín ngưỡng chính đáng của người dân, giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp của các loại hình tôn giáo, tín ngưỡng, chống lại vấn nạn mê tín, dị đoan và kinh doanh tâm linh trong xã hội; ngăn chặn và xử lý kịp thời các hành vi lợi dụng tôn giáo, tín ngưỡng vì mục tiêu chính trị.

Hiện nay, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác quản lý nhà nước về tôn giáo, tín ngưỡng trên không gian mạng còn nhiều hạn chế, bất cập, nhất là đối với những hiện tượng mới phát sinh như hoạt động của “đạo lạ”, “tà đạo”, “tà giáo”, hoạt động núp bóng, mượn danh tôn giáo, tín ngưỡng, sinh hoạt của “điện thờ online”, “thầy cúng online” với sự tương tác, tham gia của nhiều tín đồ, con nhang đệ tử. Đánh giá về công tác quản lý nhà nước đối với lĩnh vực tôn giáo, tín ngưỡng, Văn kiện Đại hội XIII của Đảng đã từng thẳng thắn chỉ rõ: “Quản lý nhà nước về văn hóa, nghệ thuật, tôn giáo, tín ngưỡng có mặt còn hạn chế. Có hiện tượng thương mại hóa các hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo ở một số nơi” (Đảng Cộng sản Việt

Nam 2021, tập II: 73).

Sự yếu kém của công tác quản lý xuất phát từ nhiều nguyên nhân như hệ thống pháp luật còn thiếu tính thống nhất, đồng bộ, chưa đầy đủ chế tài xử lý vi phạm đủ mạnh; công tác kiểm tra, giám sát, quản lý đối với hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng trên không gian mạng chưa thực sự chặt chẽ; việc ngăn chặn và đấu tranh với các hoạt động trái pháp luật trên không gian mạng còn thiếu chủ động và kịp thời; công tác đào tạo cán bộ chuyên trách quản lý nhà nước về tôn giáo trên không gian mạng còn chưa được chú trọng đúng mức.

Chính vì thế, để nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước đối với hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng trên không gian mạng, cần chú trọng đến một số giải pháp như sau:

Một là, cần tăng cường tuyên truyền về quan điểm, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước đối với tôn giáo, tín ngưỡng và an ninh mạng. Điều này sẽ góp phần nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cá nhân, tổ chức khi tham gia sử dụng mạng xã hội.

Quan tâm xây dựng, triển khai thực hiện tốt các kế hoạch tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo và an ninh mạng trên hệ thống thông tin đại chúng và mạng xã hội là vấn đề quan trọng then chốt để tuyên truyền nâng cao nhận thức và ý thức chấp hành pháp luật của người dân, giúp họ nhận rõ âm mưu, thủ đoạn của các cá nhân, tổ chức lợi dụng tôn giáo, tín ngưỡng vì mục tiêu xấu, tạo “sức đề

kháng” và khả năng “miễn dịch” trước các hoạt động kích động, lôi kéo, dụ dỗ, lừa gạt trên không gian mạng.

Hai là, cần đẩy mạnh thể chế hóa quan điểm của Đảng, đồng bộ hóa hệ thống pháp luật của Nhà nước và tổ chức thực hiện có hiệu quả các văn bản quản lý nhà nước đối với hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng trên không gian mạng.

Việc thể chế hóa quan điểm của Đảng và đồng bộ hóa hệ thống pháp luật của Nhà nước có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Trước hết, cần quán triệt thực hiện tốt Chỉ thị số 18-CT/TW ngày 10/1/2018 của Bộ Chính trị khóa XII về *Tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW về công tác tôn giáo trong tình hình mới* và Văn kiện Đại hội XIII của Đảng; bổ sung và hoàn thiện Luật Tín ngưỡng, tôn giáo cùng các bộ luật chuyên ngành, liên ngành có liên quan để đảm bảo tính tương thích, đồng bộ. Bên cạnh đó, cần tập trung triển khai có hiệu quả Luật An toàn thông tin mạng và Luật An ninh mạng nhằm giám sát và quản lý chặt chẽ các sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng có dấu hiệu biến tướng; kịp thời phát hiện, ngăn chặn các thông tin xấu độc, truy vết và xử lý tận gốc các nhóm “tà đạo”, “tà giáo”.

Ba là, cần tích cực, chủ động trong công tác phối hợp thông tin truyền thông về những diễn biến phức tạp của các hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng trái pháp luật trên không gian mạng, nhằm định hướng dư luận xã hội trong đấu tranh, phản bác đối với những nội dung, quan điểm lệch lạc, ảnh hưởng xấu tới

đời sống xã hội.

Cần phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan chuyên trách với cơ quan báo chí, Đài truyền hình Việt Nam, các trang thông tin điện tử, các cơ quan tuyên giáo, cơ quan ngoại giao nhằm tuyên truyền rộng rãi trên các phương tiện thông tin đại chúng về những vụ việc, đối tượng vi phạm trên không gian mạng, giúp mọi tầng lớp nhân dân đều nắm bắt và nâng cao tính tự giác trong ngăn chặn, đấu tranh đối với các hình thức cực đoan, gây ảnh hưởng xấu đến niềm tin tôn giáo, tín ngưỡng lành mạnh, chính đáng của chính họ.

Bốn là, phát huy vai trò tích cực của cán bộ, đảng viên, sự tham gia của cả hệ thống chính trị và nhân dân; tranh thủ sự giúp đỡ của tổ chức tôn giáo chính thống, các chức sắc, chức việc trong tuyên truyền, đấu tranh, chấn chỉnh các hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng lệch chuẩn, trái thuần phong mỹ tục, phát tán thông tin đi ngược lại lợi ích của giáo hội và lợi ích chung của dân tộc.

Xây dựng thế trận lòng dân trên không gian mạng với sự vào cuộc của đội ngũ cán bộ, đảng viên, cả hệ thống chính trị và người dân, nhằm đấu tranh có hiệu quả trước những hoạt động lệch chuẩn, những luận điệu xuyên tạc, gây chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Đồng thời, cần làm tốt công tác vận động, tranh thủ sự ủng hộ của các tổ chức tôn giáo chính thống, các chức sắc, chức việc, người có uy tín trong cộng đồng, để họ tham gia định hướng các hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng theo

đúng pháp luật, tuân thủ hiến chương, điều lệ đã được Nhà nước công nhận, cũng như gắn bó và đồng hành cùng dân tộc.

Năm là, tăng cường đối ngoại tôn giáo trên các diễn đàn ngoại giao song phương và đa phương để tạo không gian chia sẻ, hiểu biết về đời sống tôn giáo và chính sách tôn giáo của Việt Nam.

Dân chủ, nhân quyền, dân tộc, tôn giáo là những vấn đề toàn cầu, có vị trí nổi bật trong quan hệ song phương và đa phương, được cộng đồng quốc tế đặc biệt quan tâm (Xem: Hoàng Nam 2020). Trong bối cảnh mở cửa và hội nhập, Việt Nam cần tăng cường đối ngoại tôn giáo, chủ động đấu tranh ngoại giao trên các lĩnh vực liên quan đến nhân quyền, dân tộc, tôn giáo thông qua các kênh chính thức – đối ngoại của Đảng, ngoại giao của Nhà nước và đối ngoại của nhân dân. Cần duy trì quan hệ đối thoại với Tòa thánh Vatican, thường xuyên làm việc với Đại sứ Mỹ và Đại sứ - Trưởng phái đoàn EU tại Việt Nam để trao đổi thông tin về tình hình tôn giáo và việc thực hiện chính sách, pháp luật tôn giáo ở Việt Nam, cung cấp thông tin chính thống, tranh thủ sự đồng tình, ủng hộ của bạn bè quốc tế, góp phần đấu tranh với các quan điểm sai trái, luận điệu vu cáo, chống phá Việt Nam của các lực lượng cực đoan trên không gian mạng.

4. Kết luận

Trong kỷ nguyên số, không gian mạng trở thành môi trường mở, nơi cả giá trị tích cực lẫn tiêu cực cùng tồn tại

và lan tỏa với tốc độ chưa từng có. Sự gia tăng của các hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng bất hợp pháp trên nền tảng số không chỉ gây nhiễu loạn thông tin, xâm hại đời sống tinh thần của người dân, mà còn tiềm ẩn nguy cơ ảnh hưởng đến an ninh chính trị và trật tự xã hội. Vì vậy, việc nhận diện đúng bản chất và chủ động đấu tranh với các biểu hiện lợi dụng tôn giáo, tín ngưỡng trên không gian mạng là nhiệm vụ vừa cấp bách, vừa lâu dài. Để ứng phó hiệu quả, cần triển khai đồng bộ các giải pháp: đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục pháp luật; hoàn thiện hệ thống thể chế; nâng cao hiệu quả quản lý và phối hợp giữa các cơ quan chức năng; phát huy vai trò của hệ thống chính trị, các tổ chức tôn giáo chính thống; đồng thời, tăng cường đối ngoại tôn giáo nhằm tạo sự đồng thuận trong và ngoài nước. Khi những giải pháp này được thực hiện một cách kiên trì, nhất quán và có chiều sâu sẽ góp phần hình thành “lá chắn” vững chắc, ngăn ngừa các luận điệu xuyên tạc, kích động và mọi hành vi lợi dụng tôn giáo vào mục đích xấu.

Xây dựng một không gian mạng an toàn, lành mạnh và tôn trọng pháp luật không chỉ là trách nhiệm của các cơ quan quản lý, mà còn là ý thức tự thân của mỗi công dân. Sự phối hợp hài hòa giữa nhà nước, cộng đồng tôn giáo và toàn xã hội chính là nền tảng để bảo vệ quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo chính đáng của nhân dân, đồng thời khẳng định sức mạnh đoàn kết và bản lĩnh quốc gia trong thời đại chuyển đổi số.

Tài liệu trích dẫn

1. Phí Văn Thanh. 2024. *Tự do tín ngưỡng, tôn giáo trên không gian mạng* (<https://tcnn.vn/news/detail/63198/Tu-do-tin-nguong-ton-giao-tren-khong-gian-mang.html>). Truy cập ngày 10/01/2024.

2. Song Giang. 2022. *Ngăn chặn tà đạo biến tướng trên mạng* (<https://nhandan.vn/ngan-chan-ta-dao-bien-tuong-tren-mang-post706179.html>). Truy cập ngày 19/07/2022.

3. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. 2023. *Sổ tay bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên không gian mạng*. Hà Nội: Nxb. Lý luận chính trị.

4. Thành Nam. 2023. *Bài 4: Cam bẫy từ những “giáo đường online” bắt hợp pháp* (<https://nhandan.vn/bai-4-cam-bay-tu-nhung-giao-duong-online-bat-hop-phap-post767774.html>). Truy cập ngày 18/08/2023.

5. Báo Lao động. 2023. *Bí ẩn dịch vụ bắt ma ở Linh Quang Điện: Hoàn cảnh như doanh nghiệp của “thầy” Cao Anh* (<https://laodong.vn/xa-hoi/bi-an-dich-vu-bat-ma-o-linh-quang-dien-hoanh-trang-nhu-doanh-nghiep-cua-thay-cao-anh-1152353.ldo>). Truy cập ngày 28/02/2023.

6. Vũ Hạ. 2024. *“Cô đồng bỏ cau”, “cô đồng bát nước, xem hoa” nào loạn cõi mạng: Cần xử lý nghiêm nếu vi phạm* (<https://congthuong.vn/co-dong-bo-cau-co-dong-bat-nuoc-xem-hoa-nao-loan-coi-mang-can-xu-ly-nghiem-neu-vi-pham-322810.html>). Truy cập ngày 28/5/2024.

7. Ban Tôn giáo Chính phủ. 2017. *Tài liệu Giới thiệu Luật Tín ngưỡng, tôn giáo*. Hà Nội: Nxb. Tôn giáo.

8. Chính phủ. 2020. *Nghị định số 15/2020/NĐ-CP Quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, công nghệ thông tin và giao dịch điện tử*, ban hành ngày 3/2/2020, (<https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Cong-nghe-thong-tin/Nghi-dinh-15-2020-ND-CP-xu-phat-vi-pham-hanh-chinh-linh-vuc-buu-chinh-vien-thong-tan-so-vo-tuyen-dien-350499.aspx>).

9. *Luật An ninh mạng số 24/2018/QH14*, ban hành ngày 12/6/2018 (<https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Cong-nghe-thong-tin/Luat-an-ninh-mang-2018-351416.aspx>).

10. Đảng Cộng sản Việt Nam. 2021. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. Tập II. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

11. Hoàng Nam. 2020. *Tăng cường công tác đối ngoại, đấu tranh chống lợi dụng vấn đề dân tộc, tôn giáo, nhân quyền, góp phần bảo đảm ổn định và phát triển bền vững chế độ chính trị ở nước ta* (https://www.tapchiconsan.org.vn/media-story/-/asset_publisher/V8hhp4dK31Gf/content/tang-cuong-cong-tac-doi-ngoai-dau-tranh-chong-loi-dung-van-de-dan-toc-ton-giao-nhan-quyen-gop-phan-bao-dam-on-dinh-va-phat-trien-ben-vung-che-do-chinh). Truy cập ngày 10/11/2020.